

Nóvakitörések

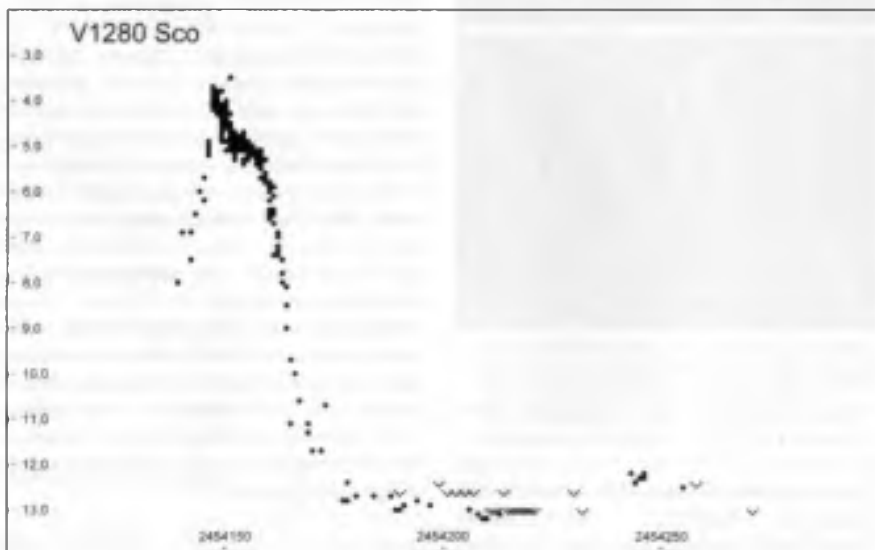
Nóvadómping van. Egyetlen év leforgása alatt még soha annyi lejtrendszerbeli nóvát nem sikerült felfedezni, mint 2007-ben: számszerűen tizenegyet, és már idén is négyenél tartunk. Külön öröm, hogy míg korábban az északi égbolton csak ritkán jelentek meg vendégcsillagok, most a Cygnus és a Vulpecula vidékén rendszeresen beköszöntenek. A fellendülés elsősorban a japán nóvavadászoknak köszönhető: digitális kamerákkal és teleobjektívvel felszerelve a felfedezések kétharmadát tudhatják a magukénak. A fénygörbéket az AAVSO észlelései alapján készülték.

V1065 Cen = Nova Cen 2007

Az év első nóváját William Liller találta meg január 23-án készült fényképfelvételén. Ekkor érte el a nova maximális 8,2^ms fényességét. A környezetéről készült korábbi képekkel megvizsgálva a nova szülőobjektumát nem sikerült megtalálni, 19^m alatti lehetett.

V1280 Sco = Nova Sco 2007/1

Az utóbbi évek legfényesebb nóváját Yuji Nakamura és Yukin Sakurai találta meg február 4-én. A felfedezéskori 9,9^m-ről hamarosan 3,8^m-ig fényesedett. Hasonlóan fényes nova utoljára 1999-ben (Nova Vel 1999) látszott, az északi féltekéről pedig 1992-ben (Nova Cyg). Az objektum gyors Fe II típusú nóvának bizonyult. Egyetlen halványodása 14^m-ig tartott, majd szokailan módon lassan visszafényesedett, jelenleg ismét 11^m körüli.

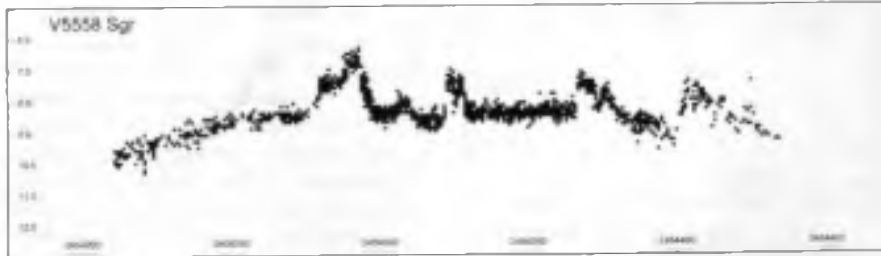

V1281 Srs = Nova Sco 2007/2

Február 19-én, alig két héttel előző felfedezése után, ismét Nakamura volt eredményes az előző növőától mindössze 3 fokra, egy 9,3^m-s új objektumot talált. Egy nappal később Hideo Nishimura független felfedzőként szintén azonosította az akkor már 9,2^m-s csillagot.

V2467 Cyg = Nova Cyg 2007

A 8,7^m-s objektumot Akihiko Tago vette észre, március 15-én. Kitorése előtt a feltételezett szülőcsillag 18,5^m-s volt. A teljes amplitúdó így 12^m körül, ami jó egyezésben van a szinképek alapján meghatározott Fe II típusal.

V2615 Oph = Nova Oph 2007

Ismét két japán felfedező tudhatja magának a dírsóséget. Hideo Nishimura és Yuji Nakamura, utóbbinak immár harmadik felfedezése ebben az évben. Március 21-én találták meg a növőt, mely 28-án érte el legnagyobb fényességét 8,5^m-nél. Mérsékelt, gyors, Fe II típusú nova, mindenfajta különleges jellemző nélkül.

V5558 Sgr = Nova Sgr 2007

Az időszak egyetlen lassú növőjét Yukio Sakurai fedezte fel április 14-én, igen lassan

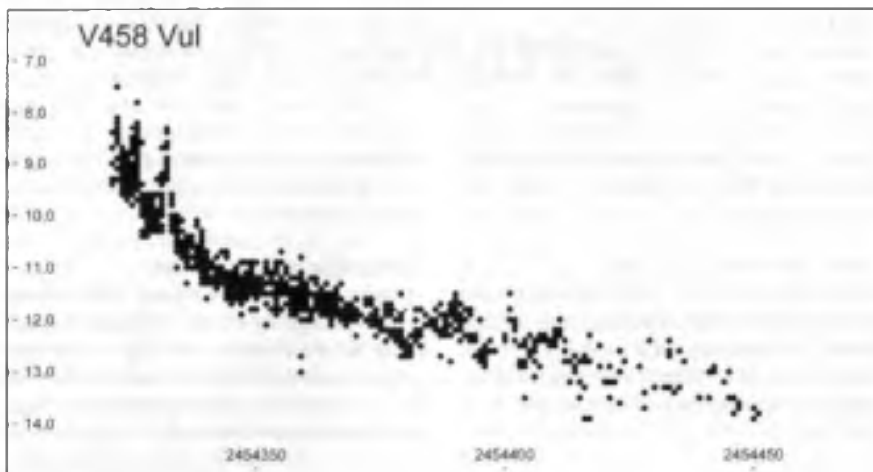
érte el maximumát, egy 8^m-s alapfényességet, ahonnan 4–5 alkalommal 1,5–2,0^m-s másodlagos kitoréseket produkált, legnagyobb fényessége közel 6^m volt. Szinképek klasszikus. Fe II növőnek mutatja. A szinképek fejlődése és a fényváltozás sajátosságai alapján nagy hasonlóságot mutat a V723 Cas = Nova Cas 1995-tel.

V390 Nor = Nova Nor 2007

Június 15-én ismét William Liller járt szerencsével, egy 9,4^m-s új objektumot talált, melynek fényessége nem a szokványos módon egyenletesen csökkent, hanem először 11^m körül, majd 13^m-nál viszonylagos fényállandósulás lépett fel.

V458 Vul = Nova Vul 2007/1

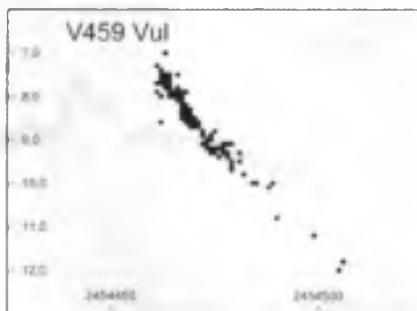
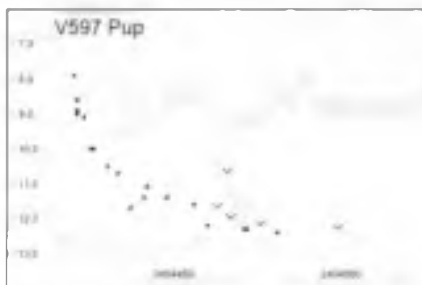
Augusztus 8-án Hiroshi Abe talált rá az akkor 9,4^m-s növőre, mely ezt követően fényességében igen gyors, közel 2^m-s hullázzát mutatott. További hírcsaságot a szinképelemzés szolgáltatott, a növők Williams szerinti spektroszkópiai osztályzása alapján hibrid típusú volt, azaz egyszerre mutatta a Fe II és a He/N osztályos jellemzőit. Az USNO-A2.0 katalógusban megtalálható volt a nova 18^m-s szülőcsillaga.

V597 Pup = Nova Pup 2007/1

Portugáliában Alfredo José Serra Pereira vizuális növőadászata járt eredménnyel november 14-én egy 7,0^m-s objektum személyében, mely a későbbiek folyamán 6,4^m-ig fényesedett. A Digital Sky Survey vörös lemezén megtalálható a nova szülőcsillaga nagyjából 20^m fényességgel.

mint tranzienst jelenséget. Sajnálatos módon a megfigyelés csak november 16-án vált ismertté, amikor a nóva már jóval túl járt maximumán. A Swift műhold által vizsgált röntgen-színkép tulajdonságai alapján a CO típusúhoz sorolják.

V598 Pup = Nova Pup 2007/2

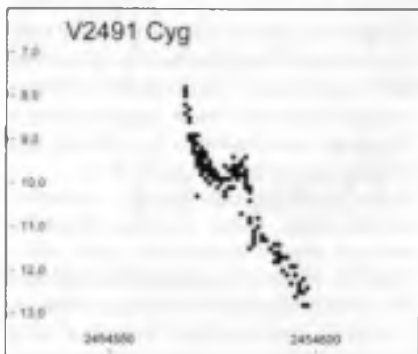
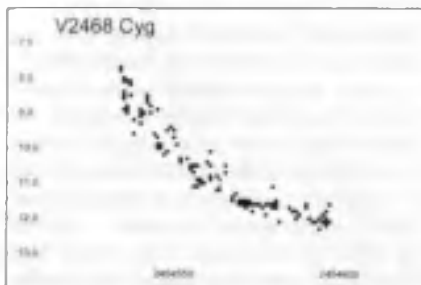
Az XMM-Newton űrszonda még október 9-én figyelte meg röntgentartományban,

V459 Vul = Nova Vul 2007/2

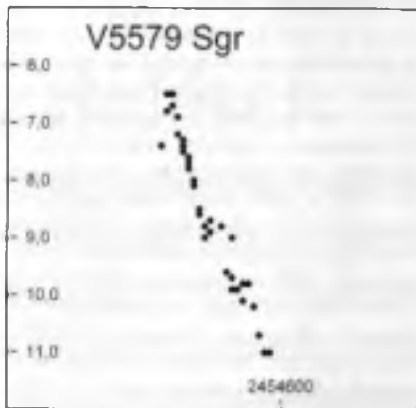
Karácsony első napján, december 25-én sikerült lefényképeznie Hiroshi Kaneda-

nak és Akihiko Tagónak az akkor 8,7^m-s növői. Az USNO katalógus alapján lehetett a progenitort azonosítani egy 20^m-s csillag képében.

lenül két kínai csillagász, Zhang-wei Jin és Xing Gan is ráhukkant a növőre. Fényessége a felledezéskor 7,7^m volt, és gyors halványodáshoz kezdett, amit csak egy rövid visszafényesedés szakított meg. Jelenleg fényessége 13^m körül van. Az első színképek alapján gyenge Fe II emisszió volt sejtethető, de ez a későbbiekben lévesnek bizonyult. A legfrissebb információk szerint a növők He/N osztályába tartozik. Utólag kiderült, hogy január 2-án a SWIFT műhold észlelte a röntgensugárzását (mint ahogy korábban a V2487 Oph – Nova Oph 1998 esetében is történt). Emellett több színképi sajátossága valamint a fénygörbe lefutása sok hasonlóságot mutat az U Sco-val és a V394 CrA-val, ami azt sejteti, hogy ez az objektum visszatérő nova lehet.

V2468 Cyg = Nova Cyg 2008/1

A 2008. év első növőjét – az előző év utolsó növőjéhez hasonlóan – Hiszsi Kaneda találta meg március 7-én, 8,2^m fényességnél, kevéssel 7,8^m-s maximuma előtt. A színképe alapján a Fe II növőtípusba sorolták be.

NR TrA = Nova TrA 2008

Az ausztrál Nicholas Brown éppen április elsején találta meg a Triangulum Australe növőjét 9,2^m fényességnél. A déli égbolt legeredményesebb növővadász, William Liller egy nappal korábbi felvételén mint 10,5^m-s objektum látszik, így ő most – kivételesen – lemaradt az elsősről.

V2491 Cyg = Nova Cyg 2008/2

Koichi Nishiyama és Fujio Kabashima Japán amatőr csillagászok fedezték fel április 10-én. Ugyanezen az éjszakán Istók függel-

V5579 Sgr = Nova Sgr 2008

Szintén Nishiyama és Kabashima fedezte fel bő egy héttel a Nova Cyg 2008/2 megtalálása után, április 18-án. Fényessége ekkor 8,4^m volt, de az ASAS égboltfelmérés felvételein két nappal korábban már látható volt 11,7^m-nél. Nagyon gyors növőnek bizonyult, 6,5^m-s maximális fényességének elérése után 10 nap alatt 3^m-t halványodott.

Kovács István

Internet-ajánlat

Az MCSF Változócsillag Szakcsoport honlapja: www.mcsf.hu